

พุทธวิธีสร้างสันติภาพ

พระเมธีธรรมากรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดพิมพ์เนื่องในงานพุทธบูชาพุทธมณฑล
วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๒ - ๑ มกราคม ๒๕๓๓
ณ พุทธมณฑล จ. นครปฐม

A BUDDHIST APPROACH TO PEACE

Phra Medhidharmaporn (Prayoon Dhammacitto)

Published

by

the Tourism Authority of Thailand
on the occasion of
the Buddha Puja - Buddha Monthon
Buddha Monthon, Nakhon Pathom

พุทธวิธีสร้างสันติภาพ

A Buddhist Approach to Peace

© The author

ISBN 974 - 8357 - 98 - 8

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2532 4,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 ธันวาคม 2532 4,000 เล่ม

โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

First published in May 1989 4,000 copies

Reprinted in December 1989 4,000 copies

by Tourism Authority of Thailand

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด

โทร. 424-2800-1 พ.ศ. 2532

“ Of the great religions of history, I prefer Buddhism, especially in its earliest forms, because it has had the smallest element of persecution.”

Bertrand Russell

“ในบรรดาศาสนาสำคัญในประวัติศาสตร์ ข้าพเจ้าศรัทธาพระพุทธศาสนามากกว่าศาสนาอื่นใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนามีเงื่อนไขแห่งการจ้องเวรกันน้อยที่สุด”

เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์

Words of Appreciation

A Buddhist Approach to Peace is a revised version of a lecture delivered at the 16th General Conference of the World Fellowship of Buddhists and the 7th General Conference of the World Fellowship of Buddhist Youth held at Hsi Lai Temple, Los Angeles, U.S.A., on November 19-26, 1988. It was originally written in English and was later translated into Thai at the request of *Dr. Prasert Luangkesorn M.D.* without whose initiative this book would not have come into existence. I therefore wish to put on record my grateful thanks to him.

I take this opportunity of expressing my appreciation of all the meritorious deeds performed by Tourism Authority of Thailand (TAT) in the publication of this book for free distribution.

Phra Medhidharmaporn

คำอนุโมทนา

หนังสือเรื่อง พุทธวิธีสร้างสันติภาพ นี้ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม ปาฐกถาธรรมที่แสดง ณ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ ครั้งที่ 16 ขององค์การ พุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และที่ประชุมสมัชชาใหญ่ ครั้งที่ 7 ขององค์การยุวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก จัดขึ้นที่วัดซีไล นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 19 - 26 พฤศจิกายน 2531 แรกทีเดียว บทความนี้เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ต่อมาได้แปลเป็นภาษาไทยตามคำอาราธนาของ **น.พ.ประเสริฐ เหลืองเกษร** ถ้าไม่ได้ความดำริริเริ่มจากคุณหมอ หนังสือเล่มนี้ คงไม่ได้รับการจัดพิมพ์ จึงขอบันทึกอนุโมทนาขอบคุณคุณหมอไว้ ณ ที่นี้

ขอถือโอกาสนี้ กล่าวคำอนุโมทนาต่อกุศลกรรมที่บำเพ็ญโดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในการจัดพิมพ์เผยแพร่ หนังสือเล่มนี้

พระเมธีธรรมาภรณ์

PREFACE

The Tourism Authority of Thailand (TAT) in conjunction with Nakhon Pathom Province and related agencies organises the Buddha Puja — Buddha Monthon, a Buddhist devotion fair on December 30, 1989 - January 1, 1990 to foster faith in Buddhism and to promulgate the noble glory of Buddhism and Buddhist culture and traditions. As 1988 and 1989 celebrate the Thailand Arts and Crafts Year, TAT avails itself of this occasion to gather at the fair skilled artists and craftsmen and their works which embody Buddhist themes for demonstration and display to a wider public.

As organiser of the Buddha Puja — Buddha Monthon, TAT decides on publication of a commemorative volume and holds the opinion that the Venerable Phra Medhidharmaporn (Prayoon Dhammacitto)'s **A Buddhist Approach to Peace** is a valuable book and ideal for the purpose. It is a revised version of the Author's lecture delivered at the 16th General Conference of the World Fellowship of Buddhists and at the 7th General Conference of the World Fellowship of Buddhist Youth held at Hsi Lai Temple, Los Angeles, U.S.A., on November 19-26, 1988. Composed in 2 versions — Thai and English, the book is an excellent vehicle for spreading the Buddha's teachings to Thais and foreigners. With the book's merit in mind, TAT sought and was graciously granted permission for its special publication from the Venerable Author.

The Tourism Authority of Thailand feels a deep sense of appreciation of the Author's loving kindness and support and expresses its gratitude herein to the Venerable Phra Medhidharmaporn (Prayoon Dhammacitto).

The Tourism Authority of Thailand

คำนำ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ร่วมกับจังหวัดนครปฐม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดงานพุทธบูชาพุทธมณฑล ขึ้นในวันที่ 30 ธันวาคม 2532 - 1 มกราคม 2533 เพื่อสร้างเสริมศรัทธาในพระพุทธศาสนา เผยแพร่พระเกียรติคุณ วัฒนธรรมประเพณี อันเนื่องด้วยพระพุทธศาสนา และโดยที่ปี 2531 - 2532 เป็นปีศิลปหัตถกรรมไทย จึงเป็นโอกาสที่จะได้นำช่างฝีมือและผลงานด้านศิลปะที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามาแสดงเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้รู้จักกันอย่างกว้างขวางด้วย

ในการจัดงานพุทธบูชาพุทธมณฑลครั้งนี้ ททท. จะจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกในงาน และได้พิจารณาเห็นว่า หนังสือเรื่อง พุทธวิธีสร้างสันติภาพของเจ้าคุณพระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) อันเป็นฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปาฐกถาธรรมที่แสดง ณ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ ครั้งที่ 16 ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และที่ประชุมสมัชชาใหญ่ ครั้งที่ 7 ขององค์การยูวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก จัดขึ้นที่วัดซีไล นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 19 - 26 พฤศจิกายน 2531 เป็นหนังสือที่ทรงคุณค่าเล่มหนึ่ง ประพันธ์ไว้ถึง 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ อันจะอำนวยประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศได้อย่างดี จึงได้กราบขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือนี้ขึ้นซึ่งก็ได้รับความเมตตาอนุญาต ให้จัดพิมพ์เผยแพร่ได้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาอนุเคราะห์ จึงขอกราบขอบพระคุณ เจ้าคุณพระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

CONTENTS

Preface	4
A Buddhist Approach to Peace	8
A Threat to World Peace	10
Development and Arms Race	12
Definition of Peace	16
Inner and Outer Peace	20
A Buddhist Way to Peace	26
The Problem of Self-defence	34
The Buddhist Framework	44
The Buddhists's Unity	50
Concluding Remarks	56
Notes	60

สารบัญ

คำนำ	5
พุทธวิธีสร้างสันติภาพ	9
ภัยคุกคามสันติภาพโลก	11
การพัฒนาสู่การแข่งขันอาวุธ	13
คำนิยามแห่งสันติภาพ	17
สันติภาพภายในและภายนอก	21
พุทธวิธีสร้างสันติภาพ	27
ปัญหาเรื่องการป้องกันตนเอง	35
โลกทัศน์ชาวพุทธ	45
เอกภาพของชาวพุทธ	51
ข้อสังเกต	57
เชิงอรรถ	60

A BUDDHIST APPROACH TO PEACE*

P. Prayoon Dhammacitto (Mererk)

We are gathered here, in the 16th General Conference of the World Fellowship of Buddhists and the 7th General Conference of the World Fellowship of Buddhist Youth, to explore the ways and means by which Buddhism can contribute to world peace. We are aware that the world today is in need of peace. Humanity stands at the crossroads. The path of the future remains open, subject to a choice which has yet to be made. One road leads to peace, the other to self-destruction caused by nuclear catastrophe. Thus it is appropriate that the theme of this conference is "*WFB Unity for World Peace.*"

* A lecture delivered at the 16th General Conference of the World Fellowship of Buddhists held at Los Angeles, U.S.A., on November 19-26, 1988.

พุทธวิธีสร้างสันติภาพ*

พระมหาประยูร ธมฺมจิตฺโต (มีฤกษ์)

เราทั้งหลายมาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ ในการประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งที่ ๑๖ ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (พ.ส.ล.) และการประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งที่ ๗ ขององค์การยุวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (ย.พ.ส.ล.) เพื่อแสวงหาหนทางและวิธีการที่จะช่วยให้พระพุทธศาสนามีส่วนสร้างสันติภาพของโลก เราทั้งหลายตระหนักแก่ใจว่า โลกทุกวันนี้กำลังโหยหาสันติภาพ มนุษยชาติมาถึงระยะหัวเลี้ยวหัวต่ออันวิกฤตที่จะต้องเลือกทางอันเปิดทอดไปสู่อนาคต ทางสายหนึ่งนำสู่สันติภาพ อีกสายหนึ่งนำสู่โลกวินาศเพราะมหันตภัยนิวเคลียร์ ดังนั้น การที่ที่ประชุมสมัชชาใหญ่นี้กำหนดหัวข้อการประชุมว่า “*ความสามัคคีของพ.ส.ล. เพื่อสันติภาพของโลก*” จึงเป็นเรื่องเหมาะสม

* ปาฐกถารธรรมแสดง ณ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งที่ ๑๖ ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก จัดขึ้นที่นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา วันที่ ๑๙-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๑

A Threat to World Peace

World peace can no longer continue to be the concern of a few politicians, governments, or military experts. It is not at all safe or secure in their hands. They seem to be experts only in keeping real peace away and making the most dangerous preparations for war. Their engagement in arms race is justified by this proverb: *"If you want peace, you must prepare for war."* They believe that peace can be maintained by the policy of "balance of power" and seek to maintain the world security through the possession of deadly weapons. Yet the accumulation of weapons, particularly nuclear weapons, today constitutes much more a threat than a protection for a future of mankind.

The arsenals of the two superpowers have the capability of eradicating all life from the earth. Should a nuclear war be allowed to break out, it could very well mean the extinction of all humanity and most species on this planet. It has been demonstrated that with some six minutes warning time, a nuclear war between the two superpowers would take about twenty minutes to complete.

ภัยคุกคามสันติภาพโลก

สันติภาพของโลกไม่อาจเป็นปัญหามาห้วงโยเฉพาะนักการเมืองสองสามคนคณะรัฐบาลสองสามคณะหรือผู้เชี่ยวชาญด้านทหารจำนวนไม่กี่คนได้อีกต่อไป โลกไม่มั่นคงปลอดภัย หากปล่อยเรื่องนี้ไว้ในกำมือของพวกเขา ดูเหมือนว่าคณะบุคคลเหล่านี้เชี่ยวชาญเป็นพิเศษในการกำจัดสันติภาพที่แท้จริงออกไปและทำการเตรียมรบซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่ง การตั้งหน้าตั้งตาแข่งขันอาวุธของพวกเขาได้รับความชอบธรรมจากสุภาสิตที่ว่า “แม้หวังตั้งสงบ จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ” พวกเขาเชื่อว่า นโยบาย “ถ่วงดุลย์อำนาจ” จะสามารถรักษาสันติภาพไว้ได้ จึงมุ่งรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโลกด้วยการสะสมอาวุธร้ายแรง แต่การสะสมอาวุธนานาชนิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาวุธนิวเคลียร์ในปัจจุบันได้สร้างภัยคุกคามต่ออนาคตของมวลมนุษยชาติมากกว่าจะเป็นการคุ้มครองป้องกัน

คลังสรรพาวุธของสองประเทศอภิมหาอำนาจมีขีดความสามารถสังหารมวลมนุษย์ชาติทุกรูปแบบบนพื้นพิภพ หากปล่อยให้สงครามนิวเคลียร์ระเบิดขึ้นมา นั้นย่อมหมายถึงกาลอวสานแห่งมวลมนุษยชาติและสิ่งมีชีวิตเกือบทั้งหมดบนดาวนพเคราะห์ดวงนี้ ได้มีการแสดงสถิติไว้ว่า สงครามนิวเคลียร์ระหว่างสองประเทศอภิมหาอำนาจจะ

Within thirty days 90 percent of Americans, Europeans and Russians would have died as a result of initial blast, fireballs, radiation sickness, starvation, psychosis and grief.¹

Development and Arms Race

In the world of limited resources, there is a close relationship between expenditures on armaments and the amounts of resources allocated to economic and social development. World military expenditure is well over \$ 1.5 million every minute of every day. At present some 25 percent of the world's scientific manpower is engaged in militarily related pursuits. Throughout the world, an estimated 400,000 engineers and scientists are working on military projects.² The abundance of human talent and material resources is currently devoted to arms buildups. They should be more positively utilized in economic and social development. Public services, health, education, housing, and protection of the environment all suffer because the world simply does not have enough resources to support these necessary services.

มีเวลาเดือนล่วงหน้า ๖ นาที และใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาทีจึงยุติ
ภายใน ๓๐ วันหลังสงคราม ประชาชนชาวอเมริกัน ยุโรป และ
รัสเซีย ๙๐ เปอร์เซ็นต์ จะตายเพราะแรงระเบิด ลูกไฟ พยาธิรังสี
ความอดอยาก โรคจิตและความเศร้าโศก"

การพัฒนากับการแข่งขันอาวุธ

ในโลกที่มีจำนวนทรัพยากรจำกัดนี้ การใช้จ่ายด้านกำลัง
อาวุธมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปริมาณทรัพยากรที่จัดสรรเพื่อการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่ละวันโลกเสียค่าใช้จ่ายด้านการทหาร
นาที่ละกว่า ๑.๕ ล้านเหรียญสหรัฐ (๓๘ ล้านบาท) ในปัจจุบันนี้
กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ทั่วโลกมีกิจกรรม เกี่ยวกับการ
การทหาร ประมาณกันว่าวิศวกรและนักวิทยาศาสตร์ ๕๐๐,๐๐๐ คน
ทั่วโลกกำลังทำงานให้กับโครงการทางทหาร" พหุสวรรษของมนุษย์
และทรัพยากรจำนวนมหาศาลถูกผันไปใช้ในการสังสมอาวุธ ทั้ง ๆ ที่
น่าจะนำไปใช้ในทางสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม
การบริการประชาชน การสาธารณสุข การศึกษา การเคหะ และการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้รับความเสียหายเพียงเพราะโลกไม่มีทรัพยากร
พอที่จะอุดหนุนการบริการที่จำเป็นเหล่านี้

*"Public health expenditures only amount to about 60 percent of military expenditures on a world basis. The resources devoted to medical research world-wide are only one fifth of those devoted to military research and development. Malaria kills about 1 million infants in a year, yet it is estimated that only \$ 1.5 billion per year would control the disease. This is less than the sum spent in only two days on military pursuits."*³

Thus the arms race is a threat to world security and human survival both militarily and economically. All concerted efforts must be made to bring a stop to this senseless accumulation of deadly weapons of mass destruction. World peace must be the concern not only of constituted political authorities, but also of every man and woman who is capable of thinking and acting. The initiative for peace should be taken by non-governmental organizations. Representing public opinions, non-governmental organizations like the World Fellowship of Buddhists constitute an important force in the promotion of peace.

If the Buddhists throughout the world are united, they can generate and channel effective action conducive to world peace. The Buddhists are entitled to be peace-

“ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขทั่วโลกเท่ากับ ๖๐ เปอร์เซ็นต์
ของค่าใช้จ่ายด้านการทหาร ทรัพยากรที่ผันไปใช้ในการวิจัยทางการแพทย์
ทั่วโลกคิดเป็นเพียง ๑/๕ ของทรัพยากรที่ทุ่มให้กับการวิจัย
และการพัฒนาด้านทหาร มาเลเรียคร่าชีวิตเด็กทารกประมาณ ๑
ล้านคนต่อปี แต่ประมาณกันว่า ใช้เงินเพียง ๑.๕ พันล้านเหรียญ
สหรัฐต่อปี ก็สามารถควบคุมโรคภัยนี้ได้ เงินจำนวนนี้น้อยกว่าค่า
ใช้จ่ายด้านการทหารทั่วโลกในเวลา ๒ วันเสียอีก”

ดังนั้น การแข่งขันอาวุธจึงเป็นภัยคุกคามทั้งทางทหารและ
ทางเศรษฐกิจต่อความมั่นคงของโลกและความ อยู่รอดปลอดภัยของ
มนุษยชาติ เราจะต้องทำความพยายามร่วมกันในอันที่จะยุติการหลับ
หูหลับตาสั่งสมอาวุธร้ายแรงที่มีอำนาจทำลายล้างประชาชนพลโลก
สันติภาพของโลกไม่ใช่ภาระรับผิดชอบของกลุ่มอำนาจทางการเมือง
เท่านั้น หากยังเป็นภาระหน้าที่ของชายหญิงทุกคนผู้คิดได้ทำได้ องค์กร
เอกชนควรมีความริเริ่มในการสร้างสันติภาพ ในฐานะตัวแทนของ
ประชาชาติองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกเป็น
กำลังสำคัญอันหนึ่งในการเสริมสร้างสันติภาพ

ถ้าชาวพุทธทั่วโลกสามัคคีกันก็จะสามารถระดมความ
พยายามกระทำการอันนำมาซึ่งสันติภาพของโลก ชาวพุทธทั้งหลาย

workers because theirs is a religion that propagates peace (*santi*) as its universal message. The Buddha was regarded as the 'Prince of Peace' (*santi-rājā*). As Reverend J.T. Sunderland has pointed out : "*Buddhism has taught peace more strongly among its followers, more effectively, during all its history, than has any other great religious faith known to the world.*"¹⁴

Definition of Peace

The term 'peace' has both negative and positive meanings. In its negative sense, peace is an absence not only of war and conflict but also of 'structural violence' such as social injustice, social inequality, violation of human rights, destruction of ecological balance, etc. In its positive sense, peace means the presence of unity, harmony, freedom and justice. *Thus the concept of peace encompasses within itself the absence of conflict as well as the presence of harmony.* Without an agreement on this comprehensive definition of peace, the peace-workers will not be able to make concerted efforts to promote world

มีสิทธิเป็นผู้สร้างสันติภาพ เพราะพระพุทธศาสนาสอนเรื่องสันติภาพ
อย่างเป็นทางการยกเว้น พระพุทธเจ้าได้รับการยอมรับว่า เป็นพระ-
ราชาแห่งสันติภาพ ดังที่ท่าน เจ ที ชันเดอร์แลนด์ ชี้แจงว่า “ตลอด
ระยะเวลาในประวัติศาสตร์ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องสันติภาพแก่
พุทธศาสนิกชนอย่างจริงจัง และได้ผลยิ่งกว่าศาสนาสำคัญอื่นใดที่
โลกรู้จัก” *

คำนิยามแห่งสันติภาพ

คำว่า “สันติภาพ” มีความหมายทั้งในเชิงปฏิเสธ และ
ยืนยันในความหมายปฏิเสธ สันติภาพไม่เพียงแต่หมายถึงสภาวะที่
ไม่มี สงครามและความขัดแย้ง แต่ยังหมายถึงสภาวะที่ไม่มีความ
รุนแรง ในโครงสร้างสังคม เช่น ความอยุติธรรม ความไม่เสมอภาค
ในสังคมการละเมิดสิทธิมนุษยชน การทำลายความสมดุลทางนิเวศ-
วิทยา ในความหมายเชิงยืนยัน สันติภาพหมายถึงสภาวะที่มี ความ
สามัคคีปรองดองเสรีภาพ และความยุติธรรม ดังนั้นคำว่าสันติภาพ
จึงหมายรวมสภาวะที่ไม่มี ความขัดแย้งเข้ากับสภาวะที่มีความสามัคคี
หากผู้สร้างสันติภาพไม่เห็นพ้องต้องกันในคำจำกัดความอันครอบคลุม
ทั้งสองประเด็นเช่นนี้ พวกเขาจะไม่สามารถรวมระดมสรรพกำลังมา

peace. Whereas the pacifists from the developed countries are much obsessed with the threat of nuclear war and tend to give priority to the problem of arms race, their brothers and sisters from the developing countries are much concerned with the problems of hunger, social injustice and violation of human rights. In spite of this difference in their priorities, the peace-workers from all the countries can cooperate to work together for peace if they understand that *peace is not only a mere absence of war and structural violence but also a presence of harmony and justice.*

In the Buddhist framework, the concept of peace is extended to include both inner and outer peace. Inner peace (*ajjhata-santi*) which is generally known as 'peace of mind' is a mental state free from "disquieting or oppressive thoughts or emotions."⁵ The attainment of the ultimate peace of mind is the goal of good life in Buddhism. With reference to this kind of peace, the Buddha said : "*There is no higher bliss than peace.*"⁶ Peace here is the characteristic of *Nibbāna*.

เพื่อการเสริมสร้างสันติภาพ ขณะที่ผู้รักสันติภาพจากประเทศพัฒนาแล้วหมกมุ่นกับภัยคุกคามจากสงครามนิวเคลียร์และให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งแก่ปัญหาการแข่งขันอาวุธ ผู้รักสันติภาพจากประเทศกำลังพัฒนากลับให้ความสนใจปัญหาความอดอยากหิวโหย ความอยุติธรรมในสังคมและการละเมิดสิทธิมนุษยชน แม้จะมีจุดเน้นต่างกันเช่นนี้ ผู้สร้างสันติภาพจากทุกประเทศก็สามารถจับมือกันสร้างสันติภาพได้ ถ้าหากเขาเข้าใจดีว่า*สันติภาพมิได้หมายถึงเพียงสภาวะที่ไม่มีสงครามและความรุนแรงในโครงสร้างสังคม แต่ยังหมายถึงสภาวะที่มีความสามัคคีและความยุติธรรม*

ในโลกทัศน์ของชาวพุทธ คำว่า “สันติภาพ” หมายถึงทั้งสันติภาพภายในและสันติภาพภายนอก สันติภาพภายใน (อัมภัตตสันติ) ที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ความสงบใจ” หมายถึงสภาพจิตใจที่เป็นอิสระจากความคิดหรืออารมณ์ที่กระสับกระส่ายอึดอัดรำคาญ^๕ การบรรลุถึงบรมสันติภายในจิตเป็นจุดหมายสูงสุดของชีวิตที่ดีในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงหมายถึงความสงบชนิดนี้จึงตรัสว่า “*นตฺถิ สฺนฺตฺตปริ สฺขํ สฺขํ อื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี*” ^๖ สันติในที่นี้เป็นลักษณะของนิพพาน

Inner and Outer Peace

Inner peace is a prerequisite for outer peace which involves interpersonal relations. A person is said to have outer peace when he has a harmonious living with his fellow-beings (*sama-carīyā*). Outer peace includes communal, national and global peace.

In Buddhism peace is as much concerned with individuals as with groups and institutions. Inner peace of individuals provides firm foundations upon which the entire edifice of social peace is to be built up. In fact, society can remain fully peaceful if its members fully have peace of mind. Unless there is peace within, there will be no peace without. This truth is revealed in the preamble of UNESCO: "*Since it is in the minds of men that wars begin, it is in the minds of men that the ramparts of peace should be erected.*" This very same sentiment is echoed in the first verse of the *Dhammapada* which states :

สันติภาพภายในและภายนอก

สันติภาพภายในเป็นปัจจัยให้เกิดสันติภาพภายนอก สันติภาพนอกเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บุคคลใดได้ชื่อว่า มีสันติภาพภายนอกก็ต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นสามัคคีปรองดองกับเพื่อนมนุษย์(สมจรรยา) สันติภาพภายนอกครอบคลุมถึงสันติภาพระดับกลุ่ม ระดับชาติและระดับโลก •

ในพระพุทธศาสนา เรื่องสันติภาพเกี่ยวข้องกับปัจเจกชนมากพอ ๆ กับสังคมและสถาบัน สันติภาพภายในใจของปัจเจกชน ปูรากฐานให้กับสันติภาพในสังคม แท้ที่จริงนั้น สังคมมีสันติภาพถาวรได้ ถ้าสมาชิกแต่ละคนของสังคมมีสันติภาพภายในจิตใจ ถ้าไม่มีสันติภาพภายในก็ไม่อาจมีสันติภาพภายนอก คำปรารภขององค์การยูเนสโก ได้ประกาศสังจรรย์รวมความจริงข้อนี้ว่า “เพราะสงครามเริ่มที่ใจคน จึงควรสร้างป้อมปราการแห่งสันติภาพที่ใจคน” ปฐมคถาแห่งคัมภีร์พระธรรมบทได้สะท้อนความรู้สึกทำนองเดียวกันว่า

“มโนปุพฺพฺพตฺมา ธมฺมา	มโนสญฺญา มโนเมยา
มนสา เจ ปทุญฺเฐน	ภาสตี วา กโรตี วา
ตโต นํ พุทฺทมเนวตี	จกฺกัว วหโต ปทํ

"Mind foreruns all activities,
Mind is chief, mind-made are they;
If one speaks or acts with a wicked mind,
Then suffering follows him
Even as the wheel, the hoof of the ox."⁷

Hence inner peace and outer peace are inseparable ; both must be cultivated together through the control and elimination of three root-causes of conflict ; viz.,

- 1) Selfish desire for pleasure and acquisitions (*rāga*);
- 2) Anger and hatred (*dosa*);
- 3) Delusion or ignorance (*moha*).

All forms of conflicts, quarrels and wars, whether between individuals, groups or nations, can be traced to these three roots of bad actions (*akusala-mūla*).

First, the selfish desire for pleasure and acquisitions gives rise to crimes, exploitation, corruption, and conflict. As it is said by the Buddha: "It is on account of

ใจเป็นผู้นำสรรพสิ่ง
ใจเป็นใหญ่ (กว่าสรรพสิ่ง)
สรรพสิ่งสำเร็จได้ด้วยใจ
ถ้าพูดหรือทำสิ่งใดด้วยใจซื่อ
ความทุกข์ย่อมติดตามตัวเขา
เหมือนล้อหมุนเข้าตามรอยเท้าโค ” “

ดังนั้น สันติภาพภายในกับสันติภาพภายนอกจึงแยกกันไม่ออก
ต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ด้วยการควบคุมและทำลายรากเหง้า
แห่งความขัดแย้ง ๓ ประการ คือ

๑. ความปรารถนาในวัตถุทางและสิ่งปรนเปรอ (ราคะ)
๒. ความโกรธและความเกลียด (โทสะ)
๓. ความหลงหรือความเขลา(โมหะ)

ความขัดแย้ง การทะเลาะวิวาทและสงครามระหว่างปัจเจกชนกลุ่มชน
หรือประเทศชาติล้วนสืบสาวได้ว่า มีที่มาจากรากเหง้าของความชั่ว-
ร้าย (อกุศลมูล) ทั้งสามประการนี้

๑. ความปรารถนาในวัตถุทางและสิ่งปรนเปรอก่อให้เกิด
การวิวาทอาชญากรรม การชู้ตริต การฉ้อราษฎร์บังหลวงและความ
ขัดแย้ง ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “เพราะเหตุแห่งกามทั้งหลายนั้นแล

passion or desire that kings dispute with kings, Ksatriyas dispute with Ksatriyas.....*It is on account of passion or desire that they wage war, having taken sword and shield, having girded on bow and quiver and being drawn out in battle-array on both sides.*"⁸

Secondly, anger is an immediate cause of violence. When anger is not pacified in time, it becomes hatred or ill-will which will not cease easily. That is why the Buddha said:

"He abused me, he beat me,
He defeated me, he robbed me:'
In those who harbour such thoughts
Hatred never ceases."⁹

When man's mind is full of hatred or ill-will, he turns to violence or cruelty. As it is said: *"When a man hates, is prey to hatred and his mind is obsessed by hatred, he kills living things."*¹⁰

Thirdly, under the influence of ignorance, men cling to faith and ideology, resulting in conflicts and wars. In the past those who had blind faith in their religions waged wars with their neighbours out of religious fanaticism. Men of the modern time add the wars and conflicts of economic

พระราชาวีวาทกับพระราช กษัตริย์วิวาทกับกษัตริย์...เพราะเหตุแห่ง
กามทั้งหลายนั้นแล ผู้ชนต่างถือดาบและโล่สอดแสงธนู จึงเข้าสู่
สงครามปะทะกันทั้งสองข้าง” ๕

๒. ความโกรธเป็นสาเหตุขับพลังที่สร้างความรุนแรง
เมื่อไม่ระงับความโกรธให้ทันกาล ความโกรธจะกลายเป็นความเกลียด
หรือความพยาบาทซึ่งไม่มีวันดับไปง่าย ๆ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า

“ผู้ใดมัวคิดอาฆาตว่า
เขาต่ำเรา เขาทำร้ายเรา
เขาเอาชนะเรา เขาขโมยของเรา
เวรของผู้นั้นไม่มีทางระงับ” ๕

ขณะที่จิตใจเต็มไปด้วยความเกลียดหรือความพยาบาท มนุษย์จะหัน
ไปใช้ความรุนแรงหรือความโหดร้าย ดังคำกล่าวที่ว่า “บุคคลผู้บังเกิด
โทสะแล้ว อันโทสะครอบงำ เป็นทาสของโทสะ ย่อมสังหารผลบุญ
ชีวิต” ๖

๓. เมื่อถูกโมหะครอบงำ มนุษย์ยึดติดกับศาสนาและ
อุดมการณ์ทางการเมือง อันมีผลเป็นความขัดแย้งและสงคราม
มนุษย์ในอดีตมีศรัทธามือบอดในศาสนาแล้วก่อสงครามกับประเทศ
เพื่อนบ้าน เพราะคลั่งศาสนา แต่มนุษย์สมัยปัจจุบัน ก่อสงคราม

systems and political ideologies. Nations are divided into two competing blocs headed by the two superpowers whose rivalry is responsible for tension in the world.

A Buddhist Way to Peace

Outer peace cannot be forcibly imposed upon society so long as the minds of its members are seized by the forces of selfish desire, hatred and delusion. In order to cultivate outer peace, man has to wage war within his mind. It is a war to discipline the forces of the three motives. The victory in this battle is necessary for the cultivation of both inner and outer peace. He who conquers his own selfish desire, anger and delusion is the greatest victor. As the Buddha said:

"Though one conquers in battle
A thousand times a thousand men,
One who conquers just oneself
Is indeed the greatest victor."¹¹

To the extent that a man conquers himself, he will be free from the tendency to be in conflict with his fellow beings. The change in man's pattern of behaviour is due to the change in his way of thinking. Without proper religious training, such a personal transformation will not occur easily.

และความขัดแย้งเพราะระบบเศรษฐกิจและอุดมการณ์ทางการเมือง
ประเทศต่างๆ ถูกแบ่งเป็นสองค่ายคู่แข่งมีสองประเทศอภิมหาอำนาจ
เป็นผู้นำ ความตึงเครียดในโลกเป็นผลจากการแข่งขันชิงดีชิงเด่นของสอง
อภิมหาอำนาจ

พุทธวิธีสร้างสันติภาพ

สันติภาพภายนอกเป็นสิ่งที่ไม่อาจใช้กำลังบังคับให้เกิดขึ้นใน
สังคมราบเท่าที่จิตใจของสมาชิกของสังคมยังถูกความโลภ ความ
โกรธ และความหลงครอบงำ เพื่อปลูกฝังสันติภาพภายนอก มนุษย์ต้อง
ประกาศสงครามภายในจิตใจของตน นั่นคือสงครามเพื่อการควบคุม
แรงจูงใจทั้งสามประการ การมีชัยชนะในสนามรบด้านในนี้มีความ
สำคัญต่อการสร้างสันติภาพภายในและภายนอก ผู้มีชัยชนะเหนือ
ความโลภ ความโกรธและความหลง จัดเป็นยอดขุนพล พระพุทธ
เจ้าตรัสว่า

“ถึงจะรบชนะข้าศึกเป็นพัน ๆ ราย
ก็ไม่นับเป็นยอดขุนพล
แต่ผู้ที่เอาชนะจิตใจตน
จึงเรียก “ยอดขุนพล” แท้จริง”^{๑๑}

*"The unleashed power of the atom", said Einstein, "has changed everything except our way of thinking," and he warned the peoples of the world and their governments that they would bring unprecedented disaster upon themselves "unless there is a fundamental change in their attitudes towards one another as well as in their concept of the future."*¹²

The change in man's attitudes towards his fellow-beings is possible if he liberates himself from the controlling power of the three unwholesome motives and at the same time develops the wholesome qualities known as the four Divine Abidings (*Brahma-vihāra*), viz.,

- 1) Loving-kindness towards all beings (*mettā*) ;
- 2) Compassion towards those in distress who need our help (*karunā*);
- 3) Ability to rejoice with those who are justly happy (*muditā*);
- 4) Impartiality towards all beings (*upekkhā*).¹³

The person who has successfully developed these quali-

มนุษย์มีชัยชนะเหนือตนเองได้มากเพียงใด เขาจะเป็นอิสระจากความโน้มเอียงที่จะขัดแย้งกับเพื่อนมนุษย์ได้มากเพียงนั้น มนุษย์เปลี่ยนแปลงแผนแห่งความประพฤติได้เพราะมนุษย์เปลี่ยนวิธีคิด ความเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพเช่นนั้นเกิดขึ้นไม่ง่ายดายหากไม่มีการปฏิบัติธรรมทางศาสนา

ไอน์สไตน์กล่าวว่า “พลังงานปรมาณูที่ปลดปล่อยออกมาได้เปลี่ยนแปลงสรรพสิ่งยกเว้นวิถีคิดของมนุษย์” และไอน์สไตน์ได้เตือนประชาชนพลโลกและรัฐบาลทั้งหลายว่า พวกเขาอาจสร้างภัยพิบัติร้ายแรงให้กับตนเอง “ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของทัศนคติที่พวกเขามีต่อกันและแนวความคิดเกี่ยวกับอนาคต” ^{๖๖}

มนุษย์อาจเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันได้ ถ้าเขาปลดปล่อยตนเองจากพลังครอบงำของอกุศลมูลทั้งสามและในขณะเดียวกันก็พัฒนากุศลธรรมที่เรียกว่า พรหมวิหาร ๔ คือ

๑. เมตตา ความรักปรารถนาดีต่อสรรพสัตว์
๒. กรุณา ความสงสารคิดช่วยผู้ประสบทุกข์
๓. มุทิตา ความพลอยยินดีกับผู้ได้ดีมีสุข
๔. อุเบกขา ความเป็นกลางต่อสรรพสัตว์ ^{๖๗}

บุคคลผู้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณธรรมเหล่านี้

ties is said to be "one who is cleansed with an internal bathing" after bathing "in the water of love and compassion for one's fellow beings."¹⁴ As a result, he has undergone a fundamental transformation of his behaviour.

The practice of *mettā* or loving-kindness is an essential part of the religious training necessary for the promotion of peace. *Mettā* is a boundless love for all fellow beings; it is analogous to mother's love for her only child. *"Just as a mother loves her only child even more than her life, do you extend a boundless love towards all creatures."* It is to be extended towards all beings by the following way of thinking: *"May all beings be free from enmity, affliction and anxiety and live happily."*¹⁵

According to the Buddha, a person who has successfully developed loving-kindness in his mind can expect eleven blessings. What are the eleven? He sleeps in comfort, wakes in comfort, and dreams no evil dreams, he is dear to human beings, he is dear to non-human beings,

เรียกว่า “เป็นผู้ชำระตนด้วยการทรงสนานด้านใน ภายหลังจากอาบ-
น้ำแฉ่งเมตตาและกรุณาที่มีต่อสรรพสัตว์”^{๑๑} ผลก็คือ ความเปลี่ยนแปลง
ขั้นพื้นฐานแห่งความประพฤติของเขา

การเจริญเมตตาจัดเป็นการปฏิบัติศาสนธรรมส่วนสำคัญและ
จำเป็นต่อการเสริมสร้างสันติภาพ เมตตาคือความรักสรรพสัตว์
อย่างไม่มีขอบเขตจำกัดซึ่งเปรียบได้กับความรักของมารดาที่มีต่อ
ลูกน้อยคนเดียวของเธอ “มารดารักลูกน้อยคนเดียวมากกว่ารักตัวเอง
อันใด ท่านทั้งหลายจงแผ่เมตตาอันไม่มีขอบเขตจำกัดไปยังสรรพสัตว์
อันนั้น” เมตตาแผ่ไปยังสรรพสัตว์ด้วยวิธีคิดดังนี้ :

“สพฺเพ สัตฺตฺวา อเวรา อพฺยาปชฺฌมา อนินฺมา สุขี อุตฺตมานิ
ปริหรนฺตุ ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงอย่ามีเวรอย่าเบียดเบียนกัน
อย่ามีทุกข์ มีความสุข รักชาติตนเถิด”^{๑๒}

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้เจริญเมตตาย่อมได้อานิสงส์ ๑๑
ประการ คือ

๑. หลับเป็นสุข
๒. ตื่นเป็นสุข
๓. ไม่ฝันร้าย
๔. เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย

deities guard him, fire and poison and weapons do not affect him, his mind is easily concentrated, the expression of his face is serene, he dies unconfused, if he penetrates no higher he will be reborn in the Brahma World.¹⁶

The Buddha once preached to the congregation of monks the six virtues of harmonious living (*sārāṇīya-dhamma*) They are as follows:

- 1) To act with loving-kindness;
- 2) To speak with loving-kindness;
- 3) To think of virtuous fellows with loving-kindness;
- 4) To share any lawful gains with virtuous fellows;
- 5) To keep without blemish the rules of conduct along with one's fellows;
- 6) To be endowed with right views along with one's fellows.

It is stated that these virtues cause affection and regard, and are conducive to non-quarrel, harmony and unity.¹⁷

๕. เป็นที่รักของมนุษยทั้งหลาย
๖. เทวดารักษา
๗. ไฟก็ดี พืชก็ดี ศาสดราก็ดีไม่แผ้วพานเขา
๘. จิตเป็นสมาธิได้รวดเร็ว
๙. สีนหน้าผ่องใส
๑๐. ไม่หลงทำกาลกิริยาตาย
๑๑. เมื่อยังไม่บรรลुकุณวิเศษยิ่ง ๆ ขึ้นไปยอมเข้าถึงพรหม

โลก^{๑๖}

สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงสาราณียธรรม ๖ ประการ แก่พระภิกษุสงฆ์ สาราณียธรรมทั้ง ๖ ประการ เป็นดังนี้

๑. ตั้งเมตตากายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์
๒. ตั้งเมตตาวจกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์
๓. ตั้งเมตตานิกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์
๔. แบ่งปันของที่ได้อมาโดยชอบธรรมแก่เพื่อนพรหมจรรย์
๕. มีศีลบริสุทธ์เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์
๖. มีปฏิฐิตังามเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์

ธรรม ๖ ประการนี้ ทำให้บุคคลเป็นที่รักและเคารพ เป็นไปเพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคีและเพื่อเอกภาพ^{๑๗}

The practice of loving-kindness was praised highly by the Buddha: *"None of the good works employed to acquire religious merit is worth a fraction of the value of loving-kindness."*¹⁸ On hearing Ananda's suggestion that half of the Buddha's teaching consisted in the practice of loving-kindness, the Buddha said that it was not half but the whole of his teaching. It is this emphasis on loving-kindness and compassion that prevents the Buddhists from using violent means to solve a conflict. The Buddha said; *"One refrains from killing creatures, laying aside the stick and the sword, and abides conscientious, full of kindness, love and compassion towards all creatures and beings."*¹⁹

The Problem of Self-defence

Such a thorough-going pacifism invites some problems regarding self-defence. What will the Buddhists do if they are attacked by his fellow beings? Should the Buddhists use force to defend their country when it is invaded by enemies? The Buddhist scholars give conflicting opinions on this issue. Some say that the Buddhist way of solving the conflicts must be nothing but peaceful negotiation since any use of violent force amounts to a transgression of the Buddha's teaching. Others suggest that the

การเจริญเมตตาได้รับการสรรเสริญอย่างมากจากพระพุทธเจ้าว่า “บุญกิริยาวัตถุทั้งหมดนั้นย่อมไม่ถึงเสียวิที่ ๑๖ แห่งเมตตา เจโตวิมุติ ” “ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงสดับคำกราบทูลของพระอานนทที่ว่า ครึ่งหนึ่งแห่งเทศนาของพระองค์เป็นเรื่องการเจริญเมตตา พระพุทธเจ้าตรัสแย้งว่า การเจริญเมตตาไม่ใช่ครึ่งหนึ่ง แต่เป็นทั้งหมดแห่งเทศนาของพระองค์ เทศนาที่เน้นเรื่องเมตตากรุณาเช่นนี้ห้ามชาวพุทธมิให้ใช้วิธีรุนแรงแก้ปัญหาความขัดแย้ง พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ ละเว้น การฆ่าสัตว์ วางท่อนไม้ วางอาวุธ มีความละอาย มีความเอ็นดู มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ ” “

ปัญหาเรื่องการป้องกันตนเอง

การรักสันติอย่างที่สุดเช่นนั้น สร้างปัญหาบางประการเกี่ยวกับการป้องกันตนเอง กล่าวคือ ชาวพุทธควรปฏิบัติตัวอย่างไร ถ้าถูกเพื่อนมนุษย์ทำร้าย ? เมื่อประเทศถูกศัตรูรุกราน ชาวพุทธควรใช้กำลังป้องกันประเทศหรือไม่ ? ในปัญหานี้ นักปราชญ์ชาวพุทธให้ทัศนะที่ขัดแย้งกัน นักปราชญ์บางท่านกล่าวว่า พุทธวิธีเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งไม่มีอะไรนอกเหนือไปจากการเจรจาโดยสันติ ทั้งนี้เพราะการใช้กำลังรุนแรงเท่ากับฝ่าฝืนคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ แต่นักปราชญ์

use of force is allowed if it is to serve a good purpose such as the protection of Buddhism. They maintain that the Buddhists are allowed to fight for the right and destroy their enemies in order to protect and preserve Buddhism. For instance, Buddhism was once used by King Dutthagamani Abhaya of Sri Lanka to justify a war.

Dutthagamani, a young Sri Lankan prince, waged war with a Tamil ruler, Elala. After a series of battles, the Sinhalese prince defeated Elala and killed him on the battlefield. According to Dutthagamani, this war was a holy war and the prince made it known by this proclamation : *"This enterprise of mine is not for purpose of acquiring the pomp and advantages of royalty. This undertaking has always had for its object the re-establishment of the religion of the supreme Buddha."*²⁰ After his conquest, Dutthagamani reflected with dismay on innumerable lives sacrificed for the attainment of his end. Then he asked eight saints or arahants who came to console him: "Lord! what peace

ท่านอื่น ๆ เสนอว่า ชาวพุทธได้รับอนุญาตให้ใช้กำลัง ถ้าเป็นการใช้เพื่อจุดประสงค์ที่ดีงาม เช่น กรณีปกป้องพระพุทธศาสนา พวกเขาเห็นว่า ชาวพุทธได้รับอนุญาตให้ต่อสู้เพื่อความชอบธรรมและให้ ทำลายอริราชศัตรู เพื่อพิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนา ดังเช่นกรณีที่ครั้งหนึ่งพระเจ้าทูฐคามณีอภัยแห่งศรีลังกา อ้างพระพุทธศาสนามาสนับสนุนการสงคราม

พระเจ้าทูฐคามณีในสมัยที่ทรงเป็นพระยุพราชแห่งศรีลังกา ได้ประกาศสงครามกับกษัตริย์ทมิฬ พระนามว่า เอลาละ หลังจากรบติดต่อกันหลายครั้ง พระยุพราชแห่งสิงหลมีชัยชนะและได้ปลงพระชนม์พระเจ้าเอลาละในสนามรบ ว่ากันตามทัศนะของพระเจ้าทูฐคามณี สงครามครั้งนี้เป็นสงครามศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งพระองค์ได้ประกาศให้ทราบทั่วกันด้วยพระบรมราชโองการนี้ว่า “การศึกษาของเราหนีไม่ได้มีเพื่อแสวงหาเกียรติยศและผลประโยชน์ให้กับพระมหากษัตริย์ การศึกครั้งนี้มุ่งหมายที่จะฟื้นฟูสถาปนาพระศาสนาขององค์สมเด็จพระบรมศาสดา” ^{๒๐} ภายหลังจากชัยชนะในสงครามพระเจ้าทูฐคามณีทรงไม่สบายพระทัยเมื่อรำลึกถึงว่าชีวิต นับไม่ถ้วนต้องดับสูญไปเพื่อให้พระองค์บรรลุถึงจุดหมาย พระองค์ได้ตรัสถามปัญหาต่อไปนัยกับพระอรหันต์ ๘ องค์ ผู้มาปลอบพระราชหฤทัยว่า

of mind can there be left to me, when I have been the means of destroying great armies?" And the arahants answered: *"Supreme of men! From the commission of that act there will be no impediment in the road to salvation. Therein, no more than two human beings have been sacrificed; the rest are heretics and sinners, who are on a par with wild beasts. And as you will cause the religion of the Buddha to shine forth in great splendour, on that account, O ruler of men, subdue your mental affliction."*²¹ Thus was the king consoled.

These words of advice which gave justification to killing during a war were recorded in the *Mahavamsa*. It is doubtful whether the monks who uttered these words of violence were arahants indeed. Commenting on this curious statement of the *Mahavamsa*, Walpola Rahula writes: *"The Mahavamsa clearly says that the above advice was given by eight arahants. But it is absolutely against the spirit of the Buddha's teaching. Destruction of life in any form, for any purpose, even for the establishment, protection or propagation of Buddhism, can never be justified*

“ท่านผู้เจริญ โยมจะมีความสงบใจอันใดเหลืออยู่ในเมื่อโยมเองได้เป็นเครื่องมือทำลายกองทัพพม่า ?” พระอรหันต์ทูลตอบว่า “มหานบพิตรในการประกอบกรรมนั้นไม่มีอุปสรรคขัดขวาง ทางไปสู่นิพพานในกรณีนี้ มีชีวิตมนุษย์ถูกสังเวยไปไม่เกิน ๒ คน พวกคนนอกนั้นเป็นเดิรถีย์และคนใจบาปหยาบช้ำ ซึ่งมีฐานะเท่ากับสัตว์ร้าย และเนื่องจากพระองค์ช่วยให้พระพุทธศาสนาโชติช่วงชัชวาล มหานบพิตร ด้วยเหตุผลนี้ ขอพระองค์ทรงชมความทุกขในพระราชกฤษฎีกา”^{๖๖} ด้วยคำตอบอันนี้ พระมหากษัตริย์ทรงรู้สึกสบายพระทัยขึ้น

คำแนะนำที่สนับสนุนการเข้ามาในสงครามเช่นนี้ ได้ถูกบันทึกไว้ในคัมภีร์มหาวงศ์ เป็นที่น่าสงสัยว่าพระภิกษุผู้กล่าววาทจาสนับสนุนการเบียดเบียนเหล่านี้เป็นพระอรหันต์จริง ๆ ละหรือ ท่านวัลโปลาราหุล ได้เขียนวิจารณ์ประโยคคำพูดแปลกประหลาดในคัมภีร์มหาวงศ์ไว้ว่า

“คัมภีร์มหาวงศ์กล่าวไว้ชัดเจนว่า พระอรหันต์ ๘ องค์เป็นผู้ให้คำแนะนำดังกล่าวข้างต้น แต่คำแนะนำนี้ขัดแย้งโดยประการทั้งปวงกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า การทำลายชีวิตไม่ว่ารูปแบบใดหรือด้วยจุดประสงค์ใด แม้จำเพื่อสถาปนาปกป้องหรือเผยแพร่พระพุทธศาสนาไม่อาจถือเป็นความชอบธรรมตามนัยแห่ง พระพุทธ-

according to the teaching of the Buddha. . . But the learned mahatheras and other responsible people at the time considered this statement to be worthy of arahants and so recorded it in the chronicle."²²

In Thailand, there was a time when Buddhism was used to justify the idea of 'just or righteous' war. During World War I, King Rama VI declared war on Germany and Austria-Hungary. Prince-Patriarch Vajirañāṇa-Varorasa considered warfare legitimate and morally appropriate in accordance with the Buddha's teaching because its aim was to protect and preserve "right" (*dhamma*). The Prince-Patriarch said: "Your Majesty has broken off friendly relations with and declared war on the Empires of Germany and Austria-Hungary in the name of the Kingdom of Siam, and has put an end to peace, because you desire to uphold International Rights. When one considers the holy saying, *'When right is in question, wealth, limbs, and even life itself, all must be sacrificed should the occasion so demand it'*; any other policy is thereby practically forbidden."²³

ศาสนา แต่กระนั้น พระมหากษัตริย์ผู้คงแก่เรียนและประชาชนผู้มี
หน้าที่รับผิดชอบอื่น ๆ ในสมัยนั้น กลับพิจารณาเห็นประโยคคำพูด
นี้มีค่าควรแก่การเป็นวาจาของพระอรหันต์ และบันทึกลงในคัมภีร์
พงศาวดาร ” ๒๒

ประเทศไทยก็มีช่วงเวลาที่พระพุทธศาสนาถูกใช้สร้าง ความ
ชอบธรรมให้กับมติเรื่อง “สงครามที่เป็นธรรม หรือชอบธรรม” ใน
ระยะสงครามโลกครั้งที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖
ทรงประกาศสงครามกับเยอรมนี และออสเตรีย-ฮังการี สมเด็จพระ
มหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงพิจารณาเห็นว่า การ
สงครามครั้งนี้เป็นเรื่องถูกต้องชอบธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา
ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสงครามครั้งนี้อยู่ที่การปกป้องรักษาธรรม
สมเด็จพระมหาสมณเจ้าทรงมีรับสั่งว่า

“สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ในนามแห่งประเทศ
สยามทรงตัดความสัมพันธ์อันมิตร และประกาศสงครามกับจักรวรรดิ
เยอรมันและออสเตรีย-ฮังการี ทรงยกเลิกสันติภาพเพราะพระองค์ทรง
ประสงค์จะธำรงรักษาความชอบธรรมระหว่างประเทศ เมื่อบุคคลระลึก
ถึงพระพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคล ควรสละทรัพย์อวัยวะและชีวิตเมื่อสถาน-
การณ์เรียกร้องให้รักษาธรรม” นโยบายอื่นใดนอกจากการประกาศ

The holy saying mentioned above by the Prince-Patriarch was actually uttered by the Buddha and recorded in the *Tripitaka* as follows :

"Wealth should be given up to save one's limbs,
Limbs should be given up to save one's life,
Limbs, wealth and life,

All of these should be given up in order to uphold the *Dhamma*."²⁴

Later in 1976, a well-known Thai monk publicly advocated a righteous war on communists in terms which echo strongly the justification for killing given to King Dutthagamani. He said: "*Those who kill the communists are not sinners. Whoever kills the opponents of the nation, religion and monarchy is not killing persons for such bestial types are not complete persons. Killing them is to kill Māra or the devil.*"

สงครามก็ใช้ปฏิบัติไม่ได้”^{๒๓}

พระพุทธพจน์ที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงอ้างถึงมีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ดังต่อไปนี้

“จเช ธนํ อังควรสุส เหตุ
อองค์ จเช ชีวิตํ รกฺขมาโน
อองค์ ธนํ ชีวิตญจาปี สหฺพํ
จเช นโร ธมฺมมนุสฺสรุโธ

นรชนควรสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ
ควรสละอวัยวะเมื่อรักษาชีวิต
ควรสละทรัพย์ อวัยวะและชีวิต
เมื่อระลึกถึงธรรม”^{๒๔}

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ พระภิกษุไทยผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีรูปหนึ่งได้ออกมาประกาศธรรมิกสงครามกับคอมมิวนิสต์ ด้วยวาจาที่ชวนให้นึกถึงคำสอนสนับสนุนการเช่นฆ่าที่พระลังกาเทศน์ถวายพระเจ้าทกุฐคามณี พระภิกษุไทยรูปนั้นกล่าวว่า “ฆ่าคอมมิวนิสต์ไม่บาป ใครฆ่าศัตรูของชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์ไม่ชื่อว่าฆ่าคนเพราะพวกเขาหาใช่คนแท้ ๆ ไม่ ฆ่าพวกเขาเท่ากับฆ่าพระยามาร”

The Buddhist Framework

Having considered the Buddha's teaching thoroughly, we find that King Dutthagamani's advocacy of holy or righteous war is deviating from the Buddha's teaching. In the Buddhist framework, the phrase "*righteous war*" is self-contradictory since *righteousness* and *war* are incompatible. The Buddha himself made efforts to persuade kings to find all possible ways and means to settle dispute in a peaceful manner, without declaring war to kill fellow men.

Hence, the true Buddhists have to live a non-violent life. Under no circumstances is a Buddhist to resort to violence. A person who uses violent means to solve conflicts is not a true follower of the Buddha. In *Kakacūpama Sutta*, the Buddha said: "*Though, monks, thieves and brigands were to cut limb by limb with a double-edged saw, even then one who defiles his mind (feels angry about it) is not the follower of my instructions.*"²⁵ The Buddha taught his followers to meet anger with love and not with

โลกทัศน์ชาวพุทธ

เมื่อศึกษาพิจารณาพุทธธรรมอย่างถี่ถ้วนแล้ว เราพบว่าการที่พระเจ้าทุณฐคามณีประกาศสงครามศักดิ์สิทธิ์หรือสงครามอันชอบธรรมเป็นการเบี่ยงเบนออกนอกแนวคำสอนของพระพุทธเจ้า ในกรอบโลกทัศน์ของชาวพุทธ คำว่า “สงครามอันชอบธรรม” เป็นคำพูดที่ขัดแย้งในตัวเองเพราะคำว่า “ความชอบธรรม” กับ “สงคราม” ไปด้วยกันไม่ได้ พระพุทธองค์ทรงพยายามชักชวนกษัตริย์ให้เสาะหาทุกวิถีทางเท่าที่จะหาได้เพื่อยุติข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธีโดยไม่ต้องประกาศสงครามที่สังหารผลาญชีวิตมนุษย์

ดังนั้น ชาวพุทธที่แท้จะต้องอยู่อย่างสันติ ไม่ใช้ความรุนแรงไม่ว่าในสถานการณ์ใด ๆ ผู้ใช้วิธีรุนแรงเพื่อยุติความขัดแย้งไม่จัดเป็นสาวกที่แท้จริงของพระพุทธเจ้า ในกกุฎปมสูตร พระพุทธเจ้า ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย หากจะมีพวกโจรผู้มีความประพฤติดำช้า เอาเลื่อยที่มีคมทั้งสองข้าง เลื่อยอวัยวะใหญ่ๆน้อยๆของเธอ แม้ในเหตุนั้น ภิกษุหรือภิกษุณีรูปใดมีใจคิดร้ายต่อโจรเหล่านั้น ภิกษุหรือภิกษุณีรูปนั้นไม่ชื่อว่า เป็นผู้ทำตามคำสั่งสอนของเราเพราะเหตุที่อดกลั้นไม่ได้” ^{๕๕} พระพุทธเจ้าทรงสอนสาวกให้จัดการกับความโกรธด้วยความรักไม่ใช่ด้วยความโกรธ ให้จัดการกับความชั่วด้วยความดี

anger: evil with good and not with evil. He said: "*Conquer anger with love, evil with good; conquer the miser with generosity and the liar with truth.*"²⁶

The Buddhist way of solving conflicts by a peaceful means is well indicated in the *Mahasilava Jātaka*. The Bodhisatta was once king of Banares under the name of Mahasilava. His kingdom was attacked by the then king of Kosala. Even amidst the most provocative situation, the Bodhisatta remained firmly established in non-violence and peace, and finally succeeded in changing the heart of his enemy by sheer force of love.

The Buddha actually intervened on one occasion to solve a conflict in a peaceful manner. He gave a practical lesson in tolerance in the field of politics. A conflict had arisen between the Sākya and the Koliyas over the water of the river Rohini which flowed between territories. From

ไม่ใช่ด้วยความชั่ว พระองค์ตรัสว่า

“อกุโณธเน ชิเน โกรธ อสารถุ สาธุนา ชิเน
ชิเน กหริยิ ทาเนน สจฺเจนาติกวาทินิ

พึงเอาชนะความโกรธ ด้วยความไม่โกรธ

พึงเอาชนะความชั่ว ด้วยความดี

พึงเอาชนะคนตระหนี่ด้วยการให้

พึงเอาชนะคนพูดพล่อย ด้วยคำสัตย์”^{๖๖}

ในมหาสีลวชาดก มีเรื่องเป็นอุทาหรณ์แสดงการยุติความขัดแย้งด้วยสันติวิธี กาลครั้งหนึ่งพระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นกษัตริย์ครองเมืองพาราณสี มีพระนามว่า มหาสีลวะ พระราชาอาณาจักรของพระองค์ถูกรุกรานโดยกษัตริย์แคว้นโกศลในยุคนั้น แม้นในท่ามกลางสถานการณ์ที่ย่ำแย่เช่นนั้น พระโพธิสัตว์ยังคงรักษาท่วงทีอหิงสาและสันติ และในที่สุดก็ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนใจข้าศึกด้วยอำนาจแห่งความรักเพียงอย่างเดียว

ครั้งหนึ่งในชีวิตจริง พระพุทธเจ้าทรงเข้าห้ำหั่นทัพด้วยสันติวิธี พระองค์ประทานบทเรียนแห่งการใช้สันติในเวทีการเมือง ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างเจ้าศากยะและเจ้าโกลิยะเรื่องแย่งน้ำในแม่น้ำโรหิณีซึ่งไหลผ่านพรมแดนของประเทศทั้งสอง กองทหารจากทั้งสองฝ่าย

both sides soldiers had assembled and a battle was to begin. The Buddha personally intervened and stopped them by pointing out how foolish it was for them to destroy invaluable lives for a matter so trivial. Then he asked: "Why on account of some water of little worth would you destroy invaluable lives of these soldiers?"

This advice of the Buddha should not be forgotten. Any forms of conflict should be solved by peaceful means. If everyone were to follow this advice, there would be no reason for war to take place in this world. Wars are still prevailing in the world today because we fail to follow the teaching of the Buddha. As Jawaharlal Nehru has pointed out: *"The question that inevitably suggests itself is, how far can the great message of the Buddha apply to the present-day world? Perhaps it may apply, perhaps it may not: but if we follow the principles enunciated by the Buddha, we will ultimately win peace and tranquility for the world."* ²⁷

ยกมาประจัญหน้าและการรบกำลังจะเริ่มขึ้น พระพุทธเจ้าทรงเข้าแทรกแซงเป็นการส่วนตัวพระองค์ ทรงห้ามทัพได้โดยอธิบายให้เห็นว่าเป็นเรื่องโง่เขลาเพียงใดที่จะสังหารผลาญชีวิตมนุษย์อันประมาณค่ามิได้เพื่อแลกกับน้ำซึ่งมีค่าเพียงเล็กน้อย พระองค์ตรัสว่า “इनพวกท่านจะสังหารผลาญชีวิตอันประมาณค่ามิได้ของทหารเหล่านี้ เพื่อแลกกับน้ำซึ่งมีค่าเพียงเล็กน้อย”

พระพุทธโฆษาจารย์ไม่ควรถูกลืม ความขัดแย้งไม่ว่าในรูปแบบใดควรได้รับการแก้ไขด้วยสันติวิธี ถ้าทุกคนปฏิบัติตามพระพุทธโฆษาจารย์ก็จะไม่มีเหตุผลว่าทำไมจึงเกิดสงครามขึ้นในโลก แต่ยังคงมีสงครามรุมฟุ้งอยู่ทั่วไปในโลกปัจจุบันทั้งนี้เพราะเราไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ดังที่ท่าน ยาวณะลาล เนห์รูชี้แจงไว้ว่า “คำถามที่ตามมาอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ก็คือ อมตเทศนาของพระพุทธองค์สามารถประยุกต์ใช้กับโลกปัจจุบันได้มากน้อยเพียงใด บางทีอาจประยุกต์ได้ บางทีอาจประยุกต์ไม่ได้ แต่ถ้าหากพวกเราปฏิบัติตามหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศไว้ ในที่สุดพวกเรา ก็จะสร้างความสงบและสันติขึ้นในโลกจนได้” ๕๕

The Buddhists' Unity

In order that the Buddha's message can contribute to world peace, the Buddhists have to first cultivate loving-kindness and compassion in their minds and then propagate the message to the world. Without peace of mind, the Buddhists cannot succeed as messengers of peace. This is because actions speak louder than words. The Buddha has given this advice in the *Dhammapada*:

"As he instructs others
He should himself act.
Himself fully controlled,
He should control others.
Difficult indeed is to control oneself."²⁹

To be successful in the promotion of world peace, the Buddhists must have harmonious living with one another. Their unity is a key to their success. As it is said by the Buddha: "*Blessed are the unity (sāmaggi) of the group and assistance for those who are united.*"²⁹ Is it possible for the Buddhists throughout the world to form unity and work together for peace?

เอกภาพของชาวพุทธ

เพื่อให้คำสอนของพระพุทธเจ้าสามารถมีส่วนสร้างสันติภาพของโลก ชาวพุทธทั้งหลายจะต้องเจริญเมตตาและกรุณาในใจของพวกเขาเป็นอันดับแรกแล้วจึงประกาศเผยแผ่พุทธธรรมให้กับชาวโลก ถ้าชาวพุทธเองไม่มีความสงบใจ พวกเขาจะไม่ประสบผลสำเร็จในฐานะทูตสันติภาพทั้งนี้เพราะการกระทำดังที่กล่าวคำพูด พระพุทธเจ้าทรงประทานโอวาทนี้ไว้ในธรรมบทว่า

“สอนคนอื่นอย่างไร
ควรทำตนอย่างนั้น
ฝึกตนเองแล้วค่อยฝึกคนอื่น
เพราะตัวเราเองฝึกยากยิ่งนัก”^{๒๕}

เพื่อความสำเร็จในการส่งเสริมสันติภาพของโลก ชาวพุทธจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติในหมู่ชาวพุทธด้วยกัน ความสามัคคีของชาวพุทธคือกุญแจเปิดประตูแห่งความสำเร็จ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า

“สุขา สงฆสฺส สามคฺคี สมคฺคานญฺจนคฺคโ”

ความสามัคคีของหมู่คณะเป็นสุข

การสนับสนุนคนที่สามัคคีกันก็เป็นสุข”^{๒๖}

เป็นไปได้ไหมที่ชาวพุทธทั่วโลกจะสามัคคีกันสร้างสันติภาพ ?

At first glance, it appears to be difficult to unify various Buddhist movements in the world. Unlike the followers of other world religions, the Buddhists have no acknowledged international religious leaders like the Pope of Christianity. This is due to the historical fact that the Buddha did not appoint his successor before he passed away. He simply said: *"The Doctrine and Discipline, Ananda, which I have taught and enjoined you is to be your teacher when I am gone."*³⁰

Although the Supreme Patriarch of Thailand and the Dalai Lama of Tibet are highly respected in their own countries, both are considered to be spiritual heads of Siamese and Tibetan traditions respectively. Without an acknowledged international leadership, the communities of Buddhist monks all over the world are not united. Their cooperation and communication with one another are very rare phenomena. The World Buddhist Sangha Council should be given due recognition so that it can play a significant role in forming the unity of Buddhist monks.

The hope for the unity among the Buddhists seems

เมื่อมองที่แรก ดูเป็นการยากที่จะรวมขบวนการชาวพุทธต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน ชาวพุทธต่างจากศาสนิกของศาสนาสำคัญของโลกอื่น ๆ ตรงที่ไม่มีผู้นำศาสนาระดับนานาชาติที่ทุกคนยอมรับ เหมือนกับพระสันตปาปาของศาสนาคริสต์ ทั้งนี้เนื่องจากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ว่า พระพุทธเจ้าไม่ทรงแต่งตั้งทายาทของพระองค์ไว้ก่อนที่พระองค์จะปรินิพพาน พระพุทธเจ้าเพียงตรัสว่า "อาณนฺท เมื่อกาลล่วงลับไป พระธรรมวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วจักเป็น ศาสดาของเธอทั้งหลาย" °

แม้ว่า สมเด็จพระสังฆราชแห่งประเทศไทยและองค์ดาไลลามะแห่งทิเบต จะเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูงในประเทศของพระองค์เอง พระองค์ท่านทั้งสองก็มีฐานะเป็นเพียงผู้นำจิตวิญญาณของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยและทิเบตตามลำดับ เมื่อปราศจากผู้นำศาสนาระดับนานาชาติที่ทุกคนยอมรับ พระภิกษุบริษัททั่วโลกจึงขาดเอกภาพ ความร่วมมือประสานกันระหว่างท่านเหล่านั้นปรากฏขึ้นได้ยากมาก องค์การสังฆสภาแห่งโลกที่ตั้งขึ้นแล้วนั้น ควรได้รับการรับรองเพื่อว่าองค์การนี้สามารถมีบทบาทสำคัญในการสร้างเอกภาพของพระภิกษุสงฆ์

ความหวังที่จะสร้างความสามัคคีของชาวพุทธเห็นจะต้อง

to be with the World Fellowship of Buddhists with its headquarters in Bangkok. It is remarkable that in the General Conference of this international organization the Buddhists from both Theravada and Mahayana traditions can cooperate despite differences in their views. It is hoped that the unity of the WFB is further strengthened so that this international organization can play much more significant role in the promotion and maintainance of world peace.

The establishment of the World Fellowship of Buddhist Youth as an international organization affiliated to the WFB provides a forum for cooperation and unity among the young Buddhists from various countries. The purposes of this organization, as mentioned in its Constitution, are (1) to secure unity, solidarity and brotherhood among the Buddhist Youth, and (2) to work for securing peace and harmony among the youth. If these aims are materialized through various activities, then the seeds of peace will be sown in the minds of the youths. This approach is really good for the promotion and maintainance of world peace. As Mahatma Gandhi said:

"If we are to reach real peace in the world.....we shall have to begin with children; and if they will grow up

ฝากไว้กับองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ อยู่ที่กรุงเทพมหานคร เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการประชุมสมัชชาใหญ่ ขององค์การระหว่างประเทศแห่งนี้ ชาวพุทธทั้งฝ่ายเถรวาทและมหายาน สามารถร่วมมือกันทั้ง ๆ ที่มีทัศนะบางประการต่างกัน เป็นที่หวังว่า ความสามัคคีขององค์การ พ.ส.ล. จะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น จนกระทั่ง องค์การระหว่างประเทศแห่งนี้สามารถมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นใน การส่งเสริมและรักษาสันติภาพของโลก

การตั้งองค์การยุวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกให้เป็นองค์ การระหว่างประเทศสังกัด พ.ส.ล. ได้เปิดเวทีแห่งความร่วมมือและ ความสามัคคีระหว่างยุวพุทธจากประเทศต่าง ๆ วัตถุประสงค์ของ องค์การนี้ตามที่ระบุไว้ในธรรมนูญ ก็คือ (๑) เพื่อสร้างความสามัคคี เอกภาพ และภราดรภาพระหว่างยุวพุทธ และ (๒) เพื่อให้ได้มา ซึ่งสันติภาพและความปรองดองของบรรดาเยาวชน ถ้าวัตถุประสงค์ เหล่านี้กลายเป็นจริงขึ้นมา โดยอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ เมล็ดพันธุ์แห่ง สันติภาพก็จะถูกเพาะลงในจิตใจของเยาวชน วิธีนี้ดีมากกว่าสำหรับ เสริมสร้างและรักษาสันติภาพของโลก ดังที่มหาตมะคานธีกล่าวว่

“ถ้าเราปรารถนาจะได้สันติภาพที่แท้จริงในโลก...เราจะต้อง เริ่มต้นที่เด็ก ๆ ถ้าเด็ก ๆ เติบโตขึ้นพร้อมด้วยความบริสุทธิ์ไร้เดียงสา

in their natural innocence, we won't have to struggle; we won't have to pass fruitless ideal resolutions, but we shall go from love to love and peace to peace, until at last all the corners of the world are covered with that peace and love for which consciously or unconsciously the whole world is hungering."³¹

Concluding Remarks

The activities of the WFB and the WFBY will have more relevance to the international affairs if the organizations actively pursue the policies on the mundane issues like world disarmament, human rights, ecological balances, and development. Buddhism today can have something to contribute to world peace if the Buddhists are peace-workers. However, they should remember that to work for peace requires sacrifice and strong determination. The peace-workers must be prepared for frustration. This is because their efforts for the promotion of peace are sometimes blocked by warmongers who are powerful, politically and militarily. Unless the peace-workers are united, it is not easy for them to promote and maintain world peace. Let's

ตามธรรมชาติ เราจะไม่ต้องต่อสู้กัน ไม่ต้องออกแถลงการณ์สวยหรู แต่ปฏิบัติตามไม่ได้ เราจะพบพานแต่ความรักและสันติภาพ จนกระทั่งในที่สุดทั่วทุกมุมโลกถูกลดปกคลุมด้วยสันติภาพและความรักที่โลกทั้งมวลร่ำร้องหาทั้งโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม” ๓๐

ข้อสังเกต

กิจกรรมขององค์การ พ.ส.ล. และองค์การ ย.พ.ส.ล. จะมีส่วนสัมพันธ์กับกิจกรรมระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้นถ้าองค์การทั้งสองจะเอาจริงเอาจังกับนโยบายที่อยู่ในความสนใจของประชาชน อย่างเช่นการลดกำลังอาวุธของโลก สิทธิมนุษยชน ความสมดุลงานของโลก สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา พระพุทธศาสนาในปัจจุบันจะมีส่วนช่วยสร้างสันติภาพให้กับโลกบ้าง ถ้าชาวพุทธทั้งหลายทำงานเพื่อสันติภาพอย่างไรก็ดี ชาวพุทธควรจดจำใส่ใจว่า การทำงานเพื่อสันติภาพต้องการความเสียสละและความตั้งใจจริง ผู้ทำงานเพื่อสันติภาพจะต้องเตรียมเผชิญความผิดหวัง ทั้งนี้เพราะบางครั้ง ความพยายามสร้างสันติภาพอาจถูกขัดขวางโดยนักค้าสงครามผู้มีอิทธิพล ทางการเมือง และทางทหาร หากผู้ทำงานเพื่อสันติภาพไม่สามัคคีกัน ก็ไม่ง่ายนักที่พวกเขาจะเสริมสร้างและรักษาสันติภาพของโลก ขออย่าได้ลืมคำเตือน

not forget this advice: *"United we stand, divided we fall."*

May all beings be free from enmity, affliction and anxiety and live happily !

ที่ว่า“รวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย”

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงอย่ามีเวร อย่าเบียดเบียน
อย่ามีทุกข์ มีความสุข รักษาตนเถิด

NOTES (เชิงอรรถ)

1. Jones, K., *Buddhism and the Bombs*, Buddhist Peace Fellowship, UK, 1985, p. 8.
2. United Nations, *Disarmament*, Vol. III, No.3, November, 1980, p. 55.
3. Ibid, p. 54
4. Quoted in K. Sri Dhammananda, *Great Personalities on Buddhism*, B.M.S. Publication, Malaysia, 1965, p. 77.
5. *Webster's New Collegiate Dictionary*.
6. *Dhammapada*, Verse 202. (พ.ธ. 25/202)
7. *Dhammapada*, Verse 1. (พ.ธ. 25/1)
8. *Majjhimanikāya*, vol. I Pali Text Society, p. 86.
(ม.ม. 12/198)
9. *Dhammapada*, Verse 3. (พ.ธ. 25/3)
10. A.I. 216. (ธจ.ตปน. 20/72)
11. *Dhammapada*, Verse 103. (พ.ธ. 25/103)
12. United Nations, op. cit., p.59.

13. *Dīghanikāya*, vol. II, p. 196. (ที.ม. 10/184/225)
14. *Majjhimanikāya*, vol. I, p. 39.
15. *Visuddhimagga*, p. 296. (ช.ป. 31/483)
16. A.V. 342. (อง. เอกาทศก, 24/370)
17. *Dīghanikāya*, vol. III, p. 245. (ที.ปว. 11/317/257)
18. *Itivuttaka*, p. 19. (ช.ฉติ. 25/205)
19. *Dīghanikāya*, vol. I, p. 4. (ที.สี. 9/3)
20. *Mahavamsa*, ch.25.
21. Ibid.
22. Walpola Rahula, *History of Buddhism in Ceylon*, p. 228.
23. Vajirañña-Varorasa, Prince-Patriarch, *Right is Righth*, Vajiravudh, King of Thailand, trans., Daily Mail, Bangkok, p.24.
24. *Jātaka* (Thai edition) 28/382 (ช.ชว. 28/382)
25. *Majjhimanikāya*, vol. I, p. 129.(ม.ม. 12/272)
26. *Dhammapada*, Verse 223. (ช.ธ. 25/223)
27. *Great Personalities on Buddhism*, p. 75.

28. *Dhammapada*, Verse 159. (พ.ธ. 25/159)
29. *Itivuttaka* (Thai edition) 25/238. (พ.ฉติ. 25/238)
30. *Dīghanikāya*, vol. III, p. 154. (ที.ม. 10/178/141)
31. Quoted in *Seeds of Peace*, vol. 2, No.1, January 1986, p, 23.

เกี่ยวกับผู้เขียน

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) เป็นชาวจังหวัดสุพรรณบุรี สอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค ขณะเป็นสามเณร ได้รับปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จบการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาปรัชญาจากมหาวิทยาลัยเดลี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร

On the Author

Born in Suphanburi province, Phra Medhidharmaporn (Prayoon Dhammacitto) graduated with the highest degree of the traditional Pali IX, when he was a novice. He obtained his B.A. in Philosophy from Mahachulalongkorn Buddhist University and M.A., M. Phil. and Ph.D. in Philosophy from Delhi University. Phra Medhidharmaporn is currently Dean of Graduate School, Mahachulalongkorn Buddhist University and an assistant abbot of Wat Prayurawongsawas, Bangkok.